

SÄKERHETS DATABLAD

1. NAMNET PÅ ÄMNET/PREPARATET OCH BOLAGET/FÖRETAGET

1.1 Produktbeteckning:

TERMO 01

REACH-reg.nr: 01-2119457610-43 (Etanol)
01-2119457558-25 (Isopropanol)
01-2119457290-43 (Metyletylketon)
01-2119471310-51 (Toluen)
01-2119433307-44 (Metanol)

1.2 Relevanta identifierade användningar av ämnet eller blandningen och användningar som det avråds från:

Användning:

Förtunning

Begränsning av användning:

Ingen information om användningsbegränsningar finns tillgänglig.

1.3 Närmare upplysningar om den som tillhandahåller säkerhetsdatablad:

Swed Handling AB, Box 21, 601 02 NORRKÖPING

Tfn: 011-24 84 84

e-mail: info@swedhandling.com

1.4 Telefonnummer för nödsituationer:

I nödsituationer ring 112 och begär Giftinformationscentralen för ytterligare information om produkten.

2. FARLIGA EGENSKAPER

2.1 Klassificering av ämnet eller blandningen:

Klassificering enligt CLP 1272/2008/EG:

Flam. Liq. 2; H225

Eye Irrit. 2; H319

STOT SE 3; H336

Acute Tox. 4; H302

STOT SE 2; H371

Repr. 2; H361d

MYCKET BRANDFARLIG VÄTSKA OCH ÅNGA.
ORSAKAR ALLVARLIG ÖGONIRRITATION.
KAN GÖRA ATT MAN BLIR DÅSIG ELLER OMTÖCKNAD.
SKADLIGT VID FÖRTÄRING.
KAN ORSAKA ORGANSKADOR.

2. FARLIGA EGENSKAPER

MISSTÄNKTS KUNNA SKADA FERTILITETEN ELLER DET OFÖDDA BARNET.

Se avsnitt 16 för förklaring av faroangivelser.

De viktigaste skadliga effekterna:

Människors hälsa: Se avsnitt 11 för information om hälsoeffekter.

Fysikaliska och kemiska faror: Se avsnitt 9 för information om fysikaliska och kemiska egenskaper.

Potentiella miljöeffekter: Se avsnitt 12 för information om miljöpåverkan.

2.2 Märkningsuppgifter:

Faropiktogram:

Signalord:

FARA

Faroangivelser:

H225	Mycket brandfarlig vätska och ånga.
H319	Orsakar allvarlig ögonirritation.
H336	Kan göra att man blir dåsig eller omtöcknad.
H302	Skadligt vid förtäring
H371	Kan orsaka organskador
H361d	Misstänks kunna skada fertiliteten eller det ofödda barnet

Skyddsangivelser:

(P102)	Förvaras oåtkomligt för barn.
P210	Får inte utsättas för värme, heta ytor, gnistor, öppna lågor och andra antändningskällor. Rökning förbjuden.
P261	Undvik att inandas gaser/ dimma/ ångor/ sprej.
P305+351+338	VID KONTAKT MED ÖGONEN: Skölj försiktigt med vatten i flera minuter. Ta ur eventuella kontaktlinser om det går lätt. Fortsätt att skölja.
P308 + P311	Vid exponering eller misstanke om exponering: Kontakta GIFTINFORMATIONSCENTRALEN eller läkare.
(P501)	Innehållet/ behållaren lämnas till kommunens återvinningscentral.

Skyddsangivelserna angivna inom parentes gäller enbart om produkten säljs till konsument.

2.3 Andra faror

Ångor kan spridas längs golvet och antändas av gnistor från t ex statisk elektricitet.

3. SAMMANSÄTTNING/UPPGIFTER OM BESTÅNDSDELAR

3.2 Blandningar

Ämne:	CAS-nr:	EG-nr:	Halt %:	Klassificering enligt 1272/2008:
Etanol	64-17-5	200-578-6	40 - 70	Flam. Liq. 2; H225
Isopropanol	67-63-0	200-661-7	10 - 30	Flam. Liq. 2; H225 Eye Irrit. 2; H319 STOT SE 3; H336
Metanol	67-56-1	200-659-6	5 - 15	Flam. Liq. 2; H225 Acute Tox. 3; H301+311+331 STOT SE 1; H370
Toluen	108-88-3	203-625-9	> 5	Flam. Liq. 2; H225 Skin Irrit. 2; H315 STOT RE 2; H373 Repr. 2; H361d Asp. Tox. 1; H304 STOT SE 3; H336
Metyletylketon	78-93-3	201-159-0	< 1	Flam. Liq. 2; H225 Eye Irrit. 2; H319 STOT SE 3; H336 EUH066

För förklaring av faroangivelser se avsnitt 16.

4. ÅTGÄRDER VID FÖRSTA HJÄLPEN

4.1 Beskrivning av åtgärder vid första hjälpen:

Allmän rekommendation:

Ta av förorenade kläder

Vid inandning:

Flytta den drabbade till frisk luft och låt vila. Medvetslös person läggs i sidoläge. Se till att personen andas och har fria luftvägar. Ge syrgas eller konstgjord andning vid behov. Sök läkare vid medvetslöshet/kvarstående besvär.

Vid hudkontakt:

Tag av nedstänkta kläder, skölj huden med vatten. Kvarstår symptom uppsök läkare.

4. ÅTGÄRDER VID FÖRSTA HJÄLPEN

Vid ögonkontakt:

Spola omedelbart med mjuk vattenstråle eller ögonspolvätska minst 15 minuter. Vid kvarstående besvär (intensiv sveda, smärta, ljuskänslighet, synpåverkan) fortsätt att spola och kontakta/ uppsök sjukhus eller läkare.

Vid förtäring:

Skölj munnen och drick mycket vatten. Omedelbart till läkare.

4.2 De viktigaste symptomen och effekterna, både akuta och fördröjda:

Symptom:

Ingen information.

Effekter:

Ingen ytterligare information är tillgänglig.

4.3 Angivande av omedelbar medicinsk behandling och särskild behandling som eventuellt krävs:

Behandling:

Behandlas symptomatiskt. Se till att medicinsk personal vet vilket ämnen det rör sig om och att de vidtar nödvändiga skyddsåtgärder.

5. BRANDBEKÄMPNINGÅTGÄRDER

5.1 Släckmedel:

Lämpliga släckmedel:

Släck med skum, pulver, koldioxid eller vatten i stora mängder.

Olämpliga släckmedel:

Hård vattenstråle, skum med miljöfarliga ämnen.

5.2 Särskilda faror som ämnet eller blandningen kan medföra:

Särskilda risker vid brandbekämpning:

Undvik inandning av rökgaser. Ångorna är tyngre än luft och kan sprida sig längs marken. Ångorna kan bilda explosiv blandning med luft och antändas av t ex statisk elektricitet.

5.3 Råd till brandbekämpningspersonal:

Särskild skyddsutrustning för brandbekämpningspersonal:

Vid brandsläckning skall fullständig skyddsutrustning och friskluftsapparat användas.

Ytterligare information:

Utrym närområdet. Kyl brandutsatta ytor med vatten. Avlägsna annat brännbart material. Släck endast mindre brand på egen hand. Undvik att släckvatten når vatten eller avlopp. Vidta åtgärder för att omhänderta släckvatten.

6. ÅTGÄRDER VID OAVSIKTLIGA UTSLÄPP

6.1 Personliga skyddsåtgärder, skyddsutrustning och åtgärder vid nödsituationer:

Använd personlig skyddsutrustning enligt punkt 8. Stoppa läckage endast om det kan ske utan risk. Beträd förorenat område under stor försiktighet. Observera risk för antändning och explosion. Ventilera ut ev ångor.

6.2 Miljöskyddsåtgärder:

Förhindra utsläpp till vatten och avlopp. Vid större spill i vatten underrätta vattenverk alternativt reningsverk. Vid spill som medför risk för miljöskada underrätta kommunens miljöskyddsförvaltning och/ eller länsstyrelsens miljövårdsenhet.

6.3 Metoder och material för inneslutning och sanering:

Större utsläpp vallas in med jord, sand eller annat inert material. Mindre mängd spill sugs lämpligen upp med t ex vermikulit, torr sand eller annat inert material för kemikalieutsläpp. Uppsamlat material utgör farligt avfall.

6.4 Hänvisning till andra avsnitt:

Kontaktinformation vid nödsituation (se avsnitt 1), Personlig skyddsutrustning (se avsnitt 8), Avfallshantering (se avsnitt 13).

7. HANTERING OCH LAGRING

7.1 Försiktighetsmått för säker hantering:

Råd för säker hantering:

Vidtag åtgärder mot statisk elektricitet. Avlägsna antändningskällor. Hantera ej i närheten av varma ytor eller utrustning som kan generera flammor eller gnistor. Häll eller pumpa aldrig med fri stråle från hög höjd p g a risk för bildande av statisk elektricitet. Använd punktutlug nära utsläppskällor i tillverkningsprocesser m m. Använd mekanisk ventilation i trånga utrymmen. När ventilationsutrustning används skall den vara explosionsskyddad.

Åtgärder beträffande hygien:

Beakta allmänna hygienåtgärder vid kontakt med kemiska ämnen. Kvävningrisk föreligger i lågt liggande utrymmen om ångor ansamlas. Kontrollera att hygieniska gränsvärden inte överskrids. Nöddusch och möjlighet till ögonspolning skall finnas på arbetsplatsen.

7.2 Förhållanden för säker lagring, inklusive eventuell oförenlighet:

Krav på lagerutrymmen och behållare:

Lagra i originalbehållare på torr, väl ventilerad plats (ej över rumstemperatur). Lagras i cistern eller lager lämpligt för brandfarliga vätskor. Behållare förvaras väl tillsluten då produkten ej används. Behållare och kopplingar skall jordas.

Råd för skydd mot brand och explosion:

Produkten är brandfarlig. Avlägsna eventuella antändningskällor.

Ytterligare information om lagringsförhållanden:

Skyddas från värme, gnistor och öppen eld. Förvaras åtskilt från mat, dryck och djurfoder.

7. HANTERING OCH LAGRING

7.3 Specifik slutanvändning

Specifika användningsområden:

Ingen information tillgänglig.

Speciella egenskaper och risker: Gnistfri och explosionssäker utrustning och belysning. Vidtag åtgärder mot statisk uppladdning. Arbeta vid avluftningsanordning/ under ventilation. Kan skada packningar, lackerade och målade ytor och gummimaterial. Ångor kan samlas vid golv och lågt belägna utrymmen.

Lagring: Lämpligt lagrings- och emballagematerial: Mjukt stål, rostfritt stål. Lagras EJ i aluminiumbehållare. Sörj för god ventilation. Förvaras åtskilt från andtändningskällor. Rökning förbjuden. Undvik kontakt med oxidationsmedel. Förhindra elektrostatisk uppladdning - jorda. Kyl behållare utsatt för hetta med vatten.

8. BEGRÄNSNING AV EXPONERINGEN / PERSONLIGT SKYDD

8.1 Kontrollparametrar:

Gränsvärden:

Etanol	500 ppm, 1000 mg/m ³ (NGV) / 1000 ppm, 1900 mg/m ³ (KGV)
Isopropanol	150 ppm/ 350 mg/m ³ (NGV), 250 ppm/ 600 mg/m ³ (KGV)
Metanol	200 ppm/ 250 mg/m ³ (NGV), 250 ppm/ 350 mg/m ³ (KGV)
Toluen	50 ppm/ 192 mg/m ³ (NGV), 100 ppm/ 384 mg/m ³ (KGV)
Metyletylketon	50 ppm, 150 mg/m ³ (NGV)/ 300 ppm, 900 mg/m ³ (KGV)

(Nationella hygieniska gränsvärden, AFS 2018:1)

DNEL:

Etanol:

Arbetstagare: Långsiktig exponering- systemiska effekter, inhalation:	950 mg/m ³
Arbetstagare: Kortsiktig exponering- lokala effekter, inhalation:	1 900 mg/m ³
Arbetstagare: Långsiktig exponering- systemiska effekter, dermalt:	343 mg/kg/dag
Konsument: Långsiktig exponering- systemiska effekter, inhalation:	114 mg/m ³
Konsument: Kortsiktig exponering- lokala effekter, inhalation:	950 mg/m ³
Konsument: Långsiktig exponering- systemiska effekter, dermalt:	206 mg/kg/dag
Konsument: Långsiktig exponering- systemiska effekter, oralt:	87 mg/kg/ dag

Isopropanol:

Arbetstagare: Långsiktig exponering- systemiska effekter, inhalation:	500 mg/m ³
Arbetstagare: Långsiktig exponering- systemiska effekter, dermalt:	888 mg/kg/dag
Konsument: Långsiktig exponering- systemiska effekter, inhalation:	89 mg/m ³
Konsument: Långsiktig exponering- systemiska effekter, dermalt:	319 mg/kg/dag
Konsument: Långsiktig exponering- systemiska effekter, oralt:	26 mg/kg/ dag

8. BEGRÄNSNING AV EXPONERINGEN / PERSONLIGT SKYDDToluen:

Arbetstagare:

Inhalation, långtidsexponering, systemiska effekter:	192 mg/m ³
Inhalation, kortsiktig (akut) exponering, lokala effekter:	384 mg/m ³
Inhalation, långtidsexponering, lokala effekter:	192 mg/m ³
Dermalt, långtidsexponering, systemiska effekter:	384 mg/kg/dag
Inhalation, kortsiktig (akut) exponering, systemiska effekter:	384 mg/m ³

Toluen:

Konsumenter:

Inhalation, långtidsexponering, systemiska effekter:	56.5 mg/m ³
Inhalation, långtidsexponering, lokala effekter:	56.5 mg/m ³
Inhalation, korttidsexponering, systemiska effekter:	384 mg/m ³
Inhalation, kortsiktig (akut) exponering:	226 mg/m ³
Dermalt, långtidsexponering, systemiska effekter:	226 mg/kg/dag
Oralt, långtidsexponering, systemiska effekter:	8.13 mg/kg/dag

PNEC:Etanol:

Sötvatten: 0.96 mg/l
Saltvatten: 0.79 mg/l
Sporadisk frisläppning: 2.75 mg/l
Sediment (sötvatten): 3.6 mg/kg
Sediment (saltvatten): 2.9 mg/kg
Jord: 0.63 mg/kg
Reningsanläggning: 580 mg/l

Isopropanol:

Sötvatten: 140.9 mg/l
Saltvatten: 140.9 mg/l
Sporadisk frisläppning: 140.9 mg/l
Sediment (sötvatten): 552 mg/kg
Sediment (saltvatten): 552 mg/kg
Jord: 28 mg/kg
Reningsanläggning: 2 251 mg/l

Toluen:

Sötvatten:	0.68 mg/l
Saltvatten:	0.68 mg/l
Sediment i sötvatten	16.39 mg/kg
Sediment i saltvatten	16.39 mg/kg
Reningsverk:	13.61 mg/l
Jord:	2.89 mg/kg

8.2 Begränsning av exponeringen:***Tekniska åtgärder:***

Se skyddsåtgärderna uppräknade under avsnitten 7 och 8.

8. BEGRÄNSNING AV EXPONERINGEN / PERSONLIGT SKYDD

Personlig skyddsutrustning:

Andningskydd: Andningskydd med gasfilter A-P2 eller andningsapparat kan behövas.

Handskydd: Skyddshandskar av t ex butylgummi.

Ögonskydd: Vid risk för direktkontakt eller stänk bör ögonskydd användas.

Hud- och kroppsskydd: Skyddskläder efter behov.

Begränsning av miljöexponeringen:

Spola inte ut i ytvatten eller avloppssystem.

9. FYSIKALISKA OCH KEMISKA EGENSKAPER

9.1 Information om grundläggande fysikaliska och kemiska egenskaper:

<i>Form:</i>	Vätska
<i>Färg:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Lukt:</i>	Svag lukt
<i>Lukttröskel:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>pH-värde:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Smältpunkt/ fryspunkt:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Initial kokpunkt och kokpunktsintervall:</i>	< 23 °C
<i>Flampunkt:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Avdunstningshastighet:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Brandfarlighet (fast form/ gas):</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Övre/undre brännbarhetsgräns eller explosionsgräns:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Ångtryck:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Ångdensitet:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Relativ densitet:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Löslighet:</i>	Fullständigt löslig i vatten.
<i>Fördelningskoefficient: n-oktanol/vatten:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Självantändningstemperatur:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Sönderfallstemperatur:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Viskositet:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Explosiva egenskaper:</i>	Ingen tillgänglig data
<i>Oxiderande egenskaper:</i>	Ingen tillgänglig data

9.2 Annan information

Ingen ytterligare information är tillgänglig.

10. STABILITET OCH REAKTIVITET

10.1 Reaktivitet:

Stabil vid rekommenderade lagringsförhållanden.

10.2 Kemisk stabilitet:

Stabil vid normala förhållanden.

10.3 Risken för farliga reaktioner:

Reagerar explosionsartat med starka oxidationsmedel t ex kalciumhypoklorit, salpetersyra och väteperoxid.

10.4 Förhållanden som ska undvikas:

Statisk elektricitet, värme och gnistbildning. Kontakt med starka oxidationsmedel och starka baser.

10.5 Oförenliga material:

Kan skada packningar, lackerade och målade ytor, skyddande och tätande fettbeläggningar, material av naturgummi och vissa syntetmaterial.

10.6 Farliga sönderdelningsprodukter:

Vid brand eller stark upphettning bildas kolmonoxid (CO) och koldioxid (CO₂).

11. TOXIKOLOGISK INFORMATION

11.1 Information om de toxikologiska effekterna:

Akut toxicitet:

Etanol:

LD₅₀, oralt, råtta: 10 470 mg/kg
LD₅₀, dermalt, kanin: 17 100 mg/kg
LC₅₀, inhal., råtta, 4 h: 124.7 mg/l

Isopropanol:

LD₅₀, oralt, råtta: 5 840 mg/kg
LD₅₀, dermalt, kanin: > 2 000 mg/kg
LC₅₀, inhal., råtta, 4 h: 66.1 mg/l

Metyletylketon:

LD₅₀, oralt, råtta: > 2 000 mg/kg

Toluen:

LD₅₀, oralt, råtta: 5 580 mg/kg
LD₅₀, dermalt, kanin: > 5 000 mg/kg
LC₅₀, inhal., råtta, 4 h: 28.1 mg/l

Metanol:

LD₅₀, oralt, råtta: 1 187-2 769 mg/kg
LD₅₀, dermalt, hare: 17 100 mg/kg

11. TOXIKOLOGISK INFORMATION

LC₅₀, inhal., råtta, 4 h: 128.2 mg/l
OBS! Betydligt mer giftigt för människa än råtta.

Inandning:

Kan ge huvudvärk, yrsel, trötthet och illamående. Vid höga halter kan reaktionstid och minne försämrats och medvetlöshet samt andningsbesvär tillkomma.

Förtäring:

Kan ge kräkningar, magsmärtor och i övrigt samma symptom som vid inandning.

Irritation och frätning:

Hud: Upprepad kontakt kan ge torr hud eller hudsprickor. Långvarig hudkontakt kan avfetta huden och ge hudinflammation.

Ögon: Kan ge sveda, rodnad och irritation.

Allergiframkallande egenskaper:

Inga kända risker för allergi, men den uttorkande effekten hos produkten kan eventuellt bidra till atopiska eksem.

Cancerogenitet:

Inga kända risker.

Mutagenitet:

Inga kända risker.

Reproduktionstoxicitet:

Misstänks kunna skada det ofödda barnet.

Teratogenicitet:

Ingen information tillgänglig.

Specifik organtoxicitet, enkel exponering (STOT SE):

Ingen information tillgänglig.

Specifik organtoxicitet, upprepad exponering (STOT RE):

Ingen information tillgänglig.

Fara vid aspiration:

Inga kända risker.

12. EKOLOGISK INFORMATION

12.1 Toxicitet:

Etanol:

LC₅₀, fisk, 96 h: 15 300 mg/l

(Art: Pimephales promelas)

EC₅₀, daphnia, 48 h: 12 340 mg/l

(Art: Daphnia magna)

EC₅₀, alger, 96 h: 275 mg/l

(Art: Chlorella vulgaris)

Isopropanol:

LC50, fisk, 48 h: 8 970-9 280 mg/l

EC50, daphnia, 24 h: 9 714 mg/l

TGK, alger, 8 dagar: 1 800 mg/l

(Art: Leuciscus idus melanotus)

(Art: Daphnia magna)

(Art: Scenedesmus quadricauda)

Metyletylketon:

LC50, fisk, 96 h: 2 993 mg/l

EC50, daphnia, 48 h: 308 mg/l

EC50, alger, 96 h: 2 029 mg/l

(Art: Pimephales promelas)

(Art: Daphnia magna)

(Art: Pseudokirchnerella subcapitata)

Toluen:

LC50, fisk, 96 h: 5.5 mg/l

EC50, daphnia, 48 h: 3.78 mg/l

EC50, alger, 3 h: 134 mg/l

(Art: Oncorhynchus kisutch)

(Art: Daphnia magna)

(Art: Chlorella vulgaris Chlamydom)

Metanol:

LC50, fisk, 96 h: 15 400 mg/l

EC50, alger, 96 h: 22 000 mg/l

EC50, daphnia, 48 h: > 10 000 mg/l

(Art: Lepomis macrochirus)

(Art: Selenastrum capricornutum)

(Art: Daphnia magna)

12.2 Persistens och nedbrytbarhet:

Produkten är lättnedbrytbar.

12.3 Bioackumuleringsförmåga:

Bioackumuleras ej i vattenmiljön.

12.4 Rörligheten i jord:

Produkten är vattenlöslig och kan spridas i vattenmiljön.

12.5 Resultat av PBT- och vPvB-bedömningen:

Krävs inte.

12.6 Andra skadliga effekter

Ingen information tillgänglig.

13. AVFALLSHANTERING

13.1 Avfallsbehandlingsmetoder:

Möjlig avfallskod är 14 06 03: Andra lösningsmedel och lösningsmedelsblandningar.

14. TRANSPORTINFORMATION

14.1 UN-nummer: 1993

14.2 Officiell transportbenämning: Brandfarlig vätska N.O.S (Etanol, isopropanol och metanol)

14.3 Faroklass för transport: 3

14.4 Förpackningsgrupp: II

14. TRANSPORTINFORMATION

14.5 Miljöfaror: Nej

14.6 Särskilda försiktighetsåtgärder:

ADR: Faronr: 33; Tunnelrestriktioner: (D/E)

IMDG:

14.7 Bulktransport enligt bilaga II till MARPOL 73/78 och IBC-koden: Ej aktuellt

15. GÄLLANDE FÖRESKRIFTER

15.1 Föreskrifter/ lagstiftning om ämnet eller blandningen när det gäller säkerhet, hälsa och miljö:

Seveso: Kategori P5c: Brandfarliga vätskor.

15.2 Kemikaliesäkerhetsbedömning: Har utförts för ingående ämnen.

16. ANNAN INFORMATION

Uppgifterna i detta säkerhetsdatablad anses som korrekta enligt dagens kunskaper och erfarenhet men någon försäkran kan inte lämnas att informationen är fullständig. Det är därför i användarens eget intresse att klargöra om informationen är tillräcklig för det ändamål för vilket produkten ska användas.

Källor vid utarbetande av SDB:

- Leverantörs SDB
- CLP-förordningen (1272/2008)
- SFS 2011:927 "Avfallsförordningen"
- AFS 2018:1 "Hygieniska gränsvärden"

Förklaring av faroangivelser i avsnitt 2 och 3:

H225	Mycket brandfarlig vätska och ånga.
H319	Orsakar allvarlig ögonirritation.
H336	Kan göra att man blir dåsig eller omtöcknad.
H302	Skadligt vid förtäring.
H371	Kan orsaka organskador.
H361d	Misstänkts kunna skada fertiliteten eller det ofödda barnet.
H301	Giftig vid förtäring.
H311	Giftig vid hudkontakt.
H331	Giftig vid inandning.
H370	Orsakar organskador.
H315	Irriterar huden.
H373	Kan orsaka organskador genom lång eller upprepad exponering.
H304	Kan vara dödligt vid förtäring om det kommer ner i luftvägarna.
EUH066	Upprepad kontakt kan ge torr hud eller hudsprickor.